Tervezési minták

Jeszenszky Péter Debreceni Egyetem, Informatikai Kar jeszenszky.peter@inf.unideb.hu

Utolsó módosítás: 2024. április 28.

Felhasznált irodalom

- Erich Gamma, Richard Helm, Ralph Johnson, John Vlissides. Programtervezési minták: Újrahasznosítható elemek objektumközpontú programokhoz. Kiskapu, 2004.
- Ilkka Seppälä. java-design-patterns: Design patterns implemented in Java.

https://java-design-patterns.com/ https://github.com/iluwatar/java-design-patterns

Létrehozási minták (GoF)

- Elvont gyár (Abstract Factory)
- Építő (Builder)
- Gyártó metódus (Factory Method)
- Prototípus (Prototype)
- Egyke (Singleton)

Elvont gyár (1)

 Cél: Kapcsolódó vagy egymástól függő objektumok családjának létrehozására szolgáló felületet biztosít a konkrét osztályok megadása nélkül.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/abstract-factory/

Elvont gyár (2)

- java.sql.Connection https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.sql/java/sql/Connection.html
- javax.xml.datatype.DatatypeFactory https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.xml/javax/xml/datatype/DatatypeFactory.html
- javax.xml.transform.TransformerFactory https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.xml/javax/xml/transform/TransformerFactory.html
- javax.xml.stream.XMLInputFactory
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/j

Építő (1)

 Cél: Az összetett objektumok felépítését függetleníti az ábrázolásuktól, így ugyanazzal az építési folyamattal különböző ábrázolásokat hozhatunk létre.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/builder/

Építő (2)

- A java.lang.Appendable interfész minden implementációja
 - https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/Appendable.html
 - Például java.lang.StringBuilder https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/ProcessBuilder.html
- java.lang.ProcessBuilder
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/ProcessBuilder.html
- java.time.format.DateTimeFormatterBuilder
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/time/format/DateTimeFormatterBuilder.html

Építő (3)

- java.util.Locale.Builder
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/Locale.Builder.html
- java.util.StringJoiner
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/StringJoiner.html
- java.util.stream.Stream.Builder https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/stream/Stream.Builder.html

Építő (4)

- Apache Commons Lang (licenc: Apache License 2.0)
 https://commons.apache.org/proper/commons-lang/
 https://github.com/apache/commons-lang
 - org.apache.commons.lang3.builder.EqualsBuilder https://javadoc.io/doc/org.apache.commons/commons-lang3/latest/ org/apache/commons/lang3/builder/EqualsBuilder.html
 - org.apache.commons.lang3.builder.HashCodeBuilder https://javadoc.io/doc/org.apache.commons/commons-lang3/latest/org/apache/commons/lang3/builder/HashCodeBuilder.html
 - org.apache.commons.lang3.builder.ToStringBuilder https://javadoc.io/doc/org.apache.commons/commons-lang3/latest/org/apache/commons/lang3/builder/ToStringBuilder.html

Építő (5)

- Project Lombok (licenc: MIT License)
 https://projectlombok.org/
 https://github.com/projectlombok/lombok
 - @lombok.Builder https://projectlombok.org/features/Builder https://projectlombok.org/api/lombok/Builder.html

Építő (6)

• Példakód: java.util.StringJoiner

Építő (7)

Példakód: Lombok

```
import java.math.BigDecimal;
import java.net.URL;
import java.time.Year;
import java.util.List;
@lombok.NoArgsConstructor
@lombok.AllArgsConstructor
@lombok.Builder
@lombok.Data
public class Movie {
  private String title;
  private Year year;
  private BigDecimal rating;
  private int votes;
  @lombok.Singular private List<String> genres;
  private URL url;
```

Építő (8)

Példakód: Lombok (folytatás)

```
var movie = Movie.builder()
   .title("Shrek")
   .year(Year.of(2001))
   .rating(new BigDecimal("7.8"))
   .votes(587180)
   .url(new URL("https://www.imdb.com/title/tt0126029/"))
   .genre("animation")
   .genre("adventure")
   .genre("comedy")
   .build();
```

Gyártófüggvény (1)

· Cél:

- Felületet határoz meg egy objektum létrehozásához, az alosztályokra bízva, melyik osztályt példányosítják.
- A gyártófüggvények megengedik az osztályoknak, hogy a példányosítást az alosztályokra ruházzák át.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/factory-method/

Gyártófüggvény (2)

- javax.xml.parsers.DocumentBuilderFactory#newDo cumentBuilder() https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.xml/jav ax/xml/parsers/DocumentBuilderFactory.html#newDocumentBuilder()
- javax.xml.parsers.SAXParserFactory#newSAXParse r() https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.xml/javax/xml/parsers/SAXParserFactory.html#newSAXParser()
- javax.xml.xpath.XpathFactory#newXPath() https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.xml/javax/xml/xpath/XPathFactory.html#newXPath()
- java.util.ResourceBundle
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/j&va/util/ResourceBundle.html

Prototípus (1)

 Cél: Prototípus példány használatával határozza meg, hogy milyen típusú objektumokat kell létrehozni, az új objektumokat pedig ennek a prototípusnak a lemásolásával állítja elő.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/prototype/

Prototípus (2)

- Ismert felhasználások:
 - java.lang.Cloneable

https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/Cloneable.html

Egyke (1)

- Cél: Egy osztályból csak egy példányt engedélyez, és ehhez globális hozzáférési pontot ad meg.
- Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/singleton/

Egyke (2)

- java.io.Console
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/io/Console.html
- java.lang.Runtime
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/Runtime.html
- java.time.chrono.IsoChronology https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/time/chrono/lsoChronology.html

További létrehozási minták

- Függőség befecskendezés (Dependency Injection) https://java-design-patterns.com/patterns/dependency-injection/
- Többke (Multiton) https://java-design-patterns.com/patterns/multiton/
- Objektumkészlet (Object Pool)
 https://java-design-patterns.com/patterns/object-pool/
- Érték objektum (Value Object)
 https://java-design-patterns.com/patterns/value-object/

20

Többke (1)

 Cél: Egy osztályból csak adott számú (egynél több) példányt engedélyez, és ezekhez globális hozzáférési pontot ad meg.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/multiton/

Többke (2)

- java.lang.Thread.State
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/Thread.State.html
- java.lang.annotation.RetentionPolicy https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/annotation/RetentionPolicy.html
- java.nio.file.AccessMode
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/nio/file/AccessMode.html
- java.time.DayOfWeek https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/j² ava.base/java/time/DayOfWeek.html

Objektumkészlet (1)

 Cél: Inicializált objektumok egy halmazát tartja nyilván az igények kiszolgálásához, ahelyett, hogy létrehozná és megsemmisítené az objektumokat.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/object-pool/

Objektumkészlet (2)

Ismert felhasználások:

- Apache Commons Pool (licenc: Apache License 2.0)
 https://commons.apache.org/proper/commons-pool/
 https://github.com/apache/commons-pool
- Vibur Object Pool (licenc: Apache License 2.0)
 https://www.vibur.org/vibur-object-pool/
 https://github.com/vibur/vibur-object-pool
- Adatbázis kapcsolatok gyorsítótárazása (connection pooling):
 - Apache Commons DBCP (licenc: Apache License 2.0) https://commons.apache.org/proper/commons-dbcp/
 - HikariCP (licenc: Apache License 2.0) https://github.com/brettwooldridge/HikariCP
 - Vibur DBCP (licenc: Apache License 2.0) https://www.vibur.org/ https://github.com/vibur/vibur-dbcp

• ...

Szerkezeti minták (GoF)

- Illesztő (Adapter)
- Híd (Bridge)
- Összetétel (Composite)
- Díszítő (Decorator)
- Homlokzat (Facade)
- Pehelysúlyú (Flyweight)
- Helyettes (*Proxy*)

Illesztő (1)

· Cél:

- Az adott osztály interfészét az ügyfelek által igényelt interfésszé alakítja.
- E módszerrel az egyébként összeférhetetlen interfészű osztályok együttműködését biztosíthatjuk.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/adapter/

Illesztő (2)

- java.io.InputStreamReader
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/io/InputStreamReader.html
- java.io.OutputStreamWriter https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/io/OutputStreamWriter.html
- jakarta.xml.bind.annotation.adapters.X mlAdapter
 - https://jakarta.ee/specifications/platform/10/apidocs/jakarta/xml/bind/annotation/adapters/xmladapter

Illesztő (3)

 Példakód: java.io.InputStreamReader (OpenJDK 21)

Híd

- Cél: Az elvont ábrázolást elválasztja a megvalósítástól, hogy a kettő egymástól függetlenül módosítható legyen.
- Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/bridge

Összetétel (1)

· Cél:

- Az objektumokat faszerkezetbe rendezi, hogy ábrázolhassuk a rész-egész viszonyokat.
- A módszer révén az önálló objektumokat és az objektum-összetételeket egységesen kezelhetjük.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/composite/

Összetétel (2)

- javafx.scene.Node
 https://openjfx.io/javadoc/22/javafx.graphics/javafx/scene/Node.html
- jsoup (licenc: MIT License) https://jsoup.org/ https://github.com/jhy/jsoup
 - org.jsoup.nodes.Node https://jsoup.org/apidocs/org/jsoup/nodes/Node.html

Díszítő (1)

• Cél:

- Az objektumokhoz dinamikusan további felelősségi köröket rendel.
- A kiegészítő szolgáltatások biztosítása terén e módszer rugalmas alternatívája az alosztályok létrehozásának.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/decorator/

Díszítő (2)

- java.io.InputStream
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/io/InputStream.html
 - Lásd azon alosztályait, melyek konstruktora InputStream objektumot fogad paraméterként, mint például a java.io.ObjectInputStream.
- java.io.OutputStream
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/io/OutputStream.html
 - Lásd azon alosztályait, melyek konstruktora OutputStream objektumot fogad paraméterként, mint például a java.io.ObjectOutputStream.
- java.util.Collections#unmodifiableXXX()
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/Collections.html

Homlokzat

Cél:

- Egy alrendszerben interfészek egy halmazához egységes interfészt biztosít.
- A módszerrel magasabb szintű interfészt határozunk meg, amelynek révén az adott alrendszer könnyebben használhatóvá válik.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/facade/

Pehelysúlyú (1)

 Cél: Megosztás révén támogatja a nagy finomságú objektumok tömegeinek hatékony felhasználását.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/flyweight/

Pehelysúlyú (2)

- java.lang.Byte#value0f(byte b)
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/Byte.html#valueOf(byte)
- java.lang.Character#value0f(char c)
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/Character.html#valueOf(char)
- java.lang.Integer#value0f(int i) https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/Integer.html#valueOf(int)

Helyettes (1)

• **Cél**: Egy adott objektumot egy helyettesítő objektummal váltunk fel, amely szabályozza az eredeti objektumhoz történő hozzáférést is.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/proxy/

Helyettes (2)

- java.lang.reflect.Proxy
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/reflect/Proxy.html
- Apache Commons Proxy (licenc: Apache License 2.0)
 https://commons.apache.org/proper/commons-proxy/
 https://github.com/apache/commons-proxy
- EasyMock (licenc: Apache License 2.0) https://easymock.org/ https://github.com/easymock/easymock
- Mockito (licenc: MIT License) https://site.mockito.org/ https://github.com/mockito/mockito

További szerkezeti minták

- Absztrakt dokumentum (Abstract Document)
 https://java-design-patterns.com/patterns/abstract-document/
- Iker (*Twin*)
 https://java-design-patterns.com/patterns/twin/

•

Viselkedési minták (GoF)

- Felelősséglánc (Chain of Responsibility)
- Parancs (Command)
- Értelmező (Interpreter)
- Bejáró (Iterator)
- Közvetítő (Mediator)
- Emlékeztető (Memento)
- Megfigyelő (Observer)
- Állapot (State)
- Stratégia (Strategy)
- Sablonfüggvény (Template Method)
- Látogató (Visitor)

Felelősséglánc (1)

• Cél:

- A minta arra szolgál, hogy elkerüljük a kérelem küldőjének a fogadóhoz való kötését.
- Ezt úgy érjük el, hogy több objektumnak is jogot adunk a kérelem kezelésére.
- A fogadó objektumokat láncba állítjuk, amelyen a kérelem addig halad, amíg el nem ér egy objektumot, ami képes a kezelésére.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/chain-of-responsibility/

Felelősséglánc (2)

- java.util.logging.Logger
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.logging/java/util/logging/Logger.html
- Apache Log4j 2 (licenc: Apache License 2.0)
 https://logging.apache.org/log4j/2.x/
 https://github.com/apache/logging-log4j2
 - Lásd: https://logging.apache.org/log4j/2.x/manual/architecture.html

Parancs (1)

 Cél: A kérelmeket objektumokba zárjuk, aminek célja, hogy az ügyfeleknek paraméterként különböző kérelmeket adjunk át, ezeket sorba állítsuk vagy naplózzuk, illetve támogassuk a műveletek visszavonását.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/command/

Parancs (2)

- java.lang.Runnable
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/Runnable.html
- java.util.concurrent.Callable https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/concurrent/Callable.html

Értelmező (1)

 Cél: Egy adott nyelv nyelvtanát ábrázoljuk, illetve ehhez az ábrázoláshoz értelmezőt biztosítunk, amely annak alapján képes a nyelv mondatait megérteni.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/interpreter/

Értelmező (2)

- A java.text.Format osztály alosztályai https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/text/Format.html
- java.time.format.DateTimeFormatter
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/time/format/DateTimeFormatter.html
- java.util.regex.Pattern https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/regex/Pattern.html

Bejáró (1)

 Cél: Az összetett objektumok elemeinek soros elérését a háttérben megbúvó ábrázolás felfedése nélkül biztosító módszer kialakítása.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/iterator/

Bejáró (2)

- java.sql.ResultSet
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.sql/java/sql/ResultSet.html
- java.util.Enumeration
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/Enumeration.html
- java.util.Iterator
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/Iterator.html

Közvetítő (1)

· Cél:

- A cél meghatározni egy objektumot, amely objektumok egy halmazának együttműködését irányítja. (Vagyis ezeket egyetlen objektumba tokozzuk be.)
- A módszerrel laza csatolást hozunk létre, amelyben az egyes objektumok közvetlenül nem hivatkozhatnak egymásra, a köztük lévő kapcsolatok pedig egymástól függetlenül módosíthatók.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/mediator/

Közvetítő (2)

- java.util.concurrent.ExecutorService https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/concurrent/ExecutorService.html
- java.util.Timer
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/Timer.html

Emlékeztető (1)

 Cél: Az egységbe zárás megsértése nélkül rögzíteni és felfedni egy objektum belső állapotát, hogy az később ebbe az állapotba visszaállítható legyen.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/memento/

Emlékeztető (2)

- Ismert felhasználások:
 - java.util.Date
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/Date.html
 - Lásd a getTime() és setTime(long time) metódusokat.

Megfigyelő (1)

 Cél: Objektumok között egy sok-sok függőségi kapcsolatot létrehozni, így amikor az egyik objektum állapota megváltozik, minden tőle függő objektum értesül erről és automatikusan frissül.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/observer/

Megfigyelő (2)

- java.util.EventListener
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/EventListener.html
- javafx.beans.Observable
 https://openjfx.io/javadoc/22/javafx.base/javafx/beans/Observable.html
 - Lásd a javafx.beans és javafx.beans.property csomagokat.
- java.util.concurrent.Flow https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/concurrent/Flow.html

Állapot

Cél:

- Egy adott objektum számára engedélyezni, hogy belső állapotának megváltozásával megváltoztathassa viselkedését is.
- Az objektum ekkor látszólag módosítja az osztályát.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/state/

Stratégia (1)

· Cél:

- Algoritmus-család meghatározása, melyben az algoritmusokat egyenként egységbe zárjuk és egymással felcserélhetővé tesszük.
- E módszer révén az algoritmus az ügyféltől függetlenül módosítható.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/strategy/

Stratégia (2)

- Ismert felhasználások:
 - java.util.Collections
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/Collections.html
 - Lásd a binarySearch(), max(), min() és sort() metódusokat.
 - Kapcsolódó interfészek:
 - java.lang.Comparable
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/lang/Comparable.html
 - java.util.Comparator
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/Comparator.html

Sablonfüggvény (1)

· Cél:

- Egy adott művelet algoritmusának vázát elkészíteni, amelynek egyes lépéseit alosztályokra ruházzuk át.
- Így az alosztályok az algoritmus egyes lépéseit felülbírálhatják, anélkül, hogy az algoritmus szerkezete módosulna.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/template-method/

Sablonfüggvény (2)

- java.io.InputStream
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/io/InputStream.html
- java.io.OutputStream
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/io/OutputStream.html
- java.util.AbstractList
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/AbstractList.html
- java.util.AbstractMap
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/util/AbstractMap.html
- java.util.AbstractQueue
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/jav⁹ a/util/AbstractQueue.html

Látogató (1)

 Cél: Egy objektumszerkezet elemein végrehajtandó műveletet ábrázolni: a Látogató minta segítségével anélkül határozhatunk meg egy új műveletet, hogy a benne részt vevő elemek osztályát meg kellene változtatnunk.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/visitor/

Látogató (2)

- Ismert felhasználások:
 - java.nio.file.FileVisitor
 https://docs.oracle.com/en/java/javase/21/docs/api/java.base/java/nio/file/FileVisitor.html
 - jsoup (licenc: MIT License) https://jsoup.org/ https://github.com/jhy/jsoup
 - org.jsoup.select.NodeVisitor https://jsoup.org/apidocs/org/jsoup/select/NodeVisitor.htm

Látogató (3)

• Példakód: java.nio.file.FileVisitor

```
import java.nio.file.Files;
import java.nio.file.FileSystems;
import java.nio.file.FileVisitResult;
import java.nio.file.Path;
import java.nio.file.SimpleFileVisitor;
import java.nio.file.attribute.BasicFileAttributes;
var pathMatcher = FileSystems.getDefault().getPathMatcher("glob:**.class");
var fileVisitor = new SimpleFileVisitor<Path>() {
    public FileVisitResult visitFile(Path file, BasicFileAttributes attrs) {
        if (pathMatcher.matches(file)) {
            System.out.println(file);
        return FileVisitResult.CONTINUE;
};
Files.walkFileTree(Path.of("."), fileVisitor);
```

További viselkedési minták

Null objektum (Null Object)
 https://java-design-patterns.com/patterns/null-object/

• ...

Null objektum

• **Cél**: A null referencia alternatíváját biztosítja egy objektum hiányának jelzésére egy olyan objektum révén, mely az elvárt interfészt üres metódustörzsekkel implementálja.

Részletek:

https://java-design-patterns.com/patterns/null-object/